

e-ISSN: 2651-3595

kalemname

Kırıkkale Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi Dergisi

8/16

ARALIK 2023

DergiPark
AKADEMİK

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

EBSCOhost

SÖBIAD

SIS
Scientific Indexing Services

**Academic
Resource
Index**
ResearchBib

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

e-ISSN: 2651-3595

Sayı/No:16

Aralık/December 2023

Dergi Eski Adı: Kırıkkale İslami İlimler Fakültesi Dergisi (KİİFAD)

(Eski ad altında yayımlanan sayılar: 2016, Cilt:1 Sayı:1-2; 2017, Cilt:2 Sayı:3-4; 2018, Cilt:3 Sayı:5)

Eski e-ISSN: 2547-9504

Previous Title: The Journal of Kırıkkale Islamic Sciences Faculty

(Year Range of Publication with Former Title: 2016-2018 Vol:1, No:1-Vol: 3, No:5)

Former e-ISSN: 2547-9504

Kapsam: Dinî Araştırmalar-Sosyal Bilimler

Scope: Religious Studies-Social Sciences

Periyot: Yılda 2 Sayı (Haziran & Aralık)

Period: Biannually (June & December)

Yayın Dili: Türkçe, İngilizce, Arapça, Almanca.

Publication Language: Turkish, English, Arabic, German.

Kalemname, yılda iki sayı yayımlanan uluslararası bilimsel ve hakemli bir dergidir.

Kalemname is an international peer-reviewed academic journal published twice a year.

Makaleler; İngilizce-Türkçe başlık, öz (en az 150 kelime), anahtar kelimeler (en az 5 kavram), İngilizce özet (en az 250 kelime) ve İSNAD atıf sistemine uygun olarak hazırlanan kaynakça içerir.

Articles contain an English-Turkish title, an abstract (at least 150 words), keywords (at least 5 concepts), a summary (at least 250 words), and a bibliography prepared with the ISNAD.

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

kalemname

Kırıkkale University The Journal of Faculty of Islamic Sciences

OSMANLI PADİŞAH ve BÜROKRATLARININ ELBİSELERİ, KUMAŞLARI, ÖZEL EŞYALARI ve BU EŞYALARIN DEĞERLERİ (1670-1674)

Kayhan ATİK

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Tarih Bölümü

Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı

Assoc. Prof., Kırıkkale University Faculty of Humanities and Social Sciences

Department of History

Kırıkkale, Türkiye.

kayhanatik@hotmail.com

orcid.org/0000-0002-6312-9130

Öz

Bütün dünyada insanoğlu az da olsa örtünme ihtiyacı hisseder. Neredeyse her toplumda örtünme hiç değilse “edep yerlerinin gizlenmesi” şeklinde olmuştur. Giyim kişinin esas ihtiyaçlarından birisidir fakat ihtiyaç zamanla kültürel etkilerle temel ihtiyacın ötesine geçmiştir. Zamanla insanoğlu örtünme zorunluluğunu geliştirerek beğeni hâline getirmiş, her toplum da bunu kültür ve medeniyetine uyarlamıştır. Osmanlı sultanlarının kaftanları, elbise, sarık ve kumaşları gücün, statünün ve zenginliğin göstergesi olmuştur. Özellikle kaftanlar, kumaşları ve desenleriyle muhteşem sanat eserleridir. Bazı araştırmalarda basit bir form gibi gösterilmeye çalışılsa da bu kaftanlar ihtişamlı bir görünüşe ve letafete sahiptir. Formları, kalıpları, dikişli süslemeleri, astar ve pervaz süslemeleri, kürklerle ve düğmelerle yapılan tezyinatlar mükemmeldir. Bu kaftanlar, kumaşıyla, motifleriyle, ihtişamıyla tüm dünyada hayranlık uyandırmış; yerli, yabancı çeşitli müzelerde sergilenmiş ve korunmuş olan bu kaftanlarla ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bizde bu çalışmamızda, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Topkapı Sarayı Müzesi Arşiv Defterleri’ndeki padişah elbiseleri için harcanan paralar, padişaha dikilen eşyalar; Bâbüssaâde ağaları ve oradaki görevli kişilerin hak ettikleri elbiseler, bayramlık hediye kaftan, sarık ve değerleri; kapu ağası, has odabaşı, hazinedarbaşı, kilercibaşı ve orada çalışanlar, saray ağası, hazine çalışanlar, Paşa Sarayı ağası, Edirne Sarayı ağası, Bimarhane ağası, saray kethüdası, bayramlık hediyeler üzerinde duracağız.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Osmanlı, Padişah, Bürokrat, Giysi, Kumaş, Eşya.

**DRESSES, FABRICS, BELONGINGS of the OTTOMAN PADISHAH
and BURACRATS and the VALUES of THESE ITEMS (1670-1674)**

Abstract

All over the world, human beings need more or less veiling. In almost every society, veiling has at least been in the form of “hiding the places of decency”. Clothing, which is one of the basic needs of human beings, has gained meanings beyond being a basic need, mostly with the influence of the cultural structure of the society. Naturally, people have developed this obligation to cover and made it a pleasure, and each society has tried to make it suitable for its own culture and civilization. The caftans, dresses, turbans and fabrics of the Ottoman sultans were the indicators of power, status and wealth. Especially the caftans, with their fabrics and patterns, each is a masterpiece of art. Although it has a simple form, according to many studies, Ottoman caftans have a magnificent appearance and beauty. Form and pattern features, stitching caftans aroused the admiration of the whole world with their fabric, motif and splendor, and many researches have been made on these caftans, which are exhibited and preserved in various local decorations, lining and sill decorations, fur decorations, button decorations are excellent. These and foreign museums. In this study, the money spent for the sultan’s clothes, the items sewn to the sultan in the Prime Ministry Ottoman Archives, Topkapı Palace Museum Archive Books; the clothes deserved by the landlords and the officials there, the eid gift caftans, the turban and their values, the clothes and values deserved by the aghas of The Gate of Felicity (Bâbüssaâde); we will focus on the festive gifts of the kapi agha (agha of the gate), the chief chamberlain, the chief treasurer, the head of the cellar and those working there, the palace magnate, those working in the treasury, the Pasha Palace lord, the Edirne Palace lord, the Bimarhane lord, chamberlain of the palace.

Keywords: History, Ottoman, Sultan, Bureaucrat, Clothes, Fabric, Goods.

Giriş

Örtünme dünyanın her yerinde görülen bir gereksinim olduğu için, insanoğlu doğar doğmaz az da olsa örtünmeye ihtiyaç duyar. Nerdeyse her toplumda az çok gerçekleşmiştir. Çünkü giyim, kişinin en belirgin ihtiyaçlarından biridir. Dünyanın farklı yerlerinde, insanların yaşadıkları çevre, inançları vb. sebepler doğrultusunda, bedeninin bir kısmını veya tamamını örtme ihtiyacı hissetmişlerdir. Giyim kişinin esas ihtiyaçlarından birisidir fakat ihtiyaç zamanla kültürel etkilerle temel ihtiyacın ötesine geçmiştir. Zamanla insanoğlu örtünme zorunluluğunu geliştirerek beğeni hâline getirmiş, her toplum da bunu kültür ve medeniyetine uyarlamıştır. Bu ihtiyaç, zamanla bir zevkten de öte tamamen süslenme özentisi ya da değişiklik, yenilik, bir

şeye aşırı düşkünlük hâline gelmiştir. Bu durumu medeniyetler bağlamında düşününce birçok ayrıcalıklar da ortaya çıkmıştır. Yani her toplum giyim kuşamını kültür ve medeniyetine uygun hâle getirmiştir.

Osmanlı padişah ve bürokratlarının elbiseleri genellikle zengin ve gösterişliydi. Elbiseler genellikle ipek, kadife ve satenden yapılmıştı. Elbiselerde altın ve gümüş ipliklerle yapılan işlemler ve süslemeler bulunurdu. Padişahların tahta çıktıklarında giydikleri cülus elbiseleri en değerli ve gösterişli olanlardı. Bu elbiselerde kullanılan kumaşlar ve işlemler çok değerli ve pahalı malzemelerden yapılırdı. Padişahlar ve bürokratlar, özel eşyalarında da lüks ve zenginlik arayışı içindeydiler. Özellikle değerli taşlarla süslenen pırlanta ve yakut gibi mücevherler, altın ve gümüş eşyalar, değerli tütsüler, değerli ahşap ve maden işlemeli eşyalar kullanılırdı. Bu eşyaların değeri genellikle malzeme kalitesi, el işçiliği ve zamanın moda trendleriyle ilişkilidir. Bu eşyalar elbette dönemin sosyal statüsünü ve zenginlik düzeyini yansıtan eşyalar olduğu için, değerleri oldukça yüksektir.

Bu kıyafetler, Osmanlı İmparatorluğu'nun zengin tarihî ve kültürel mirasındaki yerini korumaktadır. Bunlar arasında birçok sanatsal eser bulunmaktadır. Kaftanlar, şalvarlar, cübbeler ve diğer kıyafetler, Osmanlı İmparatorluğu'nun gücünü, zenginliğini ve güzelliklerini yansıtmaktadır. Bu giysiler günümüzde müzelerde sergilenmektedir ve ziyaretçilerin hayranlıkla izlediği birinci sınıf antikalar arasındadır. “Bugün bu giysiler Topkapı Sarayı Müzesi'nde, üç katlı olan ve eski Fatih devri mutfaklarına ait kiler ve yağhane denilen binada ısı ve rutubet derecesi ayarlanmış modern bir depoda korunmaktadır. Kaftanların ağırlıkları göz önünde tutularak, açık vaziyette tek tek ranzalara yerleştirilmiştir. Ayrıca üstleri de örtülerek dış etkenlerden korunması sağlanmıştır.” Ayrıca bu kaftanların kumaşları ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Ok, 2015).

Topkapı Sarayı Müzesi Padişah Giysileri Arşivi'nde bulunan padişah giysileri yaklaşık 2500 parçadan oluşmaktadır. Bunların çoğunu hilat, kaftan ve şalvarlar oluşturmaktadır. Ayrıca az olmakla birlikte çocuk (şehzade) giysileri de vardır fakat gelenekten dolayı kadın giysileri yoktur. Burada Fatih Sultan Mehmet'e ait 21 adet kaftan, Kanuni Sultan Süleyman'a ait 77 adet kaftan, I. Ahmet'e ait 13 adet kaftan, II. Osman'a ait 30 adet kaftan, IV. Murat'a ait 27 adet kaftan bulunduğu bilinirken, Fatih Sultan Mehmet'ten önceki altı hükümdara ait kaftanlar ismen belirtilmemiştir (Altay, 1979).

Osmanlı İmparatorluğu'nun zengin tarihî mirası, kültürel mirası, el işçiliği teknikleri ve lüks kumaşları tarzı olarak dünya tarihinin en önemli kültür miraslarından biridir. Anıtsal elbiseler, nobran şalvarlar, cübbeler, özel aksesuarları ve dekorasyonları, tarihî ve kültürel önemleri ve ekonomik değerleriyle bugüne kadar hayranlık uyandırmaya devam ediyorlar.

Osmanlı yöneticileri, beylerbeyiler veya sadrazamlar gibi, kendilerine özgü kıyafetler giyerlerdi. Bu kıyafetler, seçkin kumaşlar ve gösterişli aksesuarlarla donatılmıştı. Osmanlı İmparatorluğu'nda dinî liderler imam kıyafeti giyerdi. Bu giysiler, genellikle basit kumaşlardan yapılmıştı ve daha az gösterişliydi. Bu giysilerin kayıtları, harc-ı hâssa defterlerinde tutulmaktadır (Uzunçarşılı, 1988; Çalık, 1993; Ünyay Açıkgoz, 2018).

Bu çalışmamızda, Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Topkapı Sarayı Müzesi Arşiv Defterleri bölümündeki TS. MA. d, D.10457.0019.00. H 1082/M 1672-1673, Bâbüssaâde¹ ağalarına arz edilen, orada çalışanların hak ettikleri bayramlık hediye, elbise ve sarık değerleri, hazine hizmetinde olan ağaların ve bölük başı çalışanları ve görevlerini belirtir; TS. MA. d, D.10457.0107.00. H. 1084/M. 1673-1674, Padişaha dikilen eşyalar; TS. MA. d, D.10457.0163.00. H. 1084/M. 1673-1674, hükümdara verilen eşyalar; TS. MA. d, D.10457.0071.00. H. 1081/M. 1670-1671, Dârüssaâde² ağalarının hak ettikleri elbiselerin değerleri; TS. MA. d, D.10457.0059.00. H. 1082/M.1671-1672, saray kilercilerinin hak ettikleri elbise ve değerleri; TS. MA. d, D.10457.0101.00. H. 1082/M.1670-1671, saray hazinesinde görevlilerin hak ettikleri kaftan ve değerlerini gösteren defterlerdir. Bu belgelerin daha rahat anlaşılıp görülebilmesi için tablolar hâlinde vermeyi uygun bulduk. Belgeleri okurken silinmiş olan yere soru işareti, okunuşundan emin olamadığımız yere, < > işareti, okuyamadığımız yere, (...) işareti koyduk.

Padişaha, Bâbüssaâde Ağalarına, Dârüssaâde Ağalarına, Saray Kilercilerine, Saray Hazinesinde Görevlilere Verilen Elbise ve Kumaşların Cinsini, Adedini, Değerlerini Gösteren Belgeler

1. Belge 1-TS. MA. d, D.10457.0019.00.

1 Bâbüssaâde, büyük saray manzumesi içinde padişahın özel ikamet yeri olan Enderûn-ı Hümayun'un girişini teşkil eder ve birçok törenin yapıldığı ikinci avludan üçüncü avluya geçişi sağlar (Eyice, 1991, 4/408-409).

2 Padişahın özel dairesinin bulunduğu, hanımları, çocukları ve cariyelerinin yaşadığı bu yerin kendine has bir teşkilatı ve görevlileri vardı. Buranın her türlü hizmetiyle uğraşan ve Dârüssaâde Ağaları denilen bu görevliler, padişaha ve ailesine yakınlıkları sebebiyle Osmanlı siyasi tarihinde önemli roller oynamışlardır. (Altındağ, 1994, 9/1-3).

Belge 1’de, H 1082/M 1672-1673 yılında Bâbüssaâde ağaları ve orada çalışanların hak ettikleri bayramlık ihsanlar, elbiselerin değeri, sarık değerleri, hazinede çalışan ağaların ve bölükbaşı çalışanlarının görevlerini bildirir.

Tablo 1’de 1672-1673 yıllarında Bâbüssaâde ağaları ve orada çalışanların hak ettikleri bayramlık ihsanlar, elbiselerin değeri, sarık değerleri, hazinede çalışan ağaların ve bölükbaşı, kapu ağası, has odabaşı, hazinedarbaşı, kilercibaşı, saray ağası, Galata ağası, Edirne Sarayı ağası, Bimarhane ağası, saray kethüdası İbrahim Ağa, Bâbüssaâde’de çalışan yirmi beş kişinin bayramlık ihsanları, Dârüşşifâ’da çalışan otuz beş kişinin sarıklarının değerleri, Hazine-i Âmire³ çalışanlarından yedi kişinin ve teberdar⁴ bölükbaşlarının destarlarının değerleridir.

1.1. Kapu Ağası Kullarının İydiye İn’âmları ve Sarık Bahâları

Berây-1 in’âm-1 iydiye: 600 guruş	Berây-1 bahâ-i destar ⁵ : 56.280 akçe	Has odabaşı ağa kullarına bahâ-i destar: 56.040 akçe
-----------------------------------	--	--

1.2. Hazînedâr Başı Ağa Kullarına İydiye İn’âmları ve Bahâ-i Destar

İN’âm-1 iydiye: 600 guruş	Bahâ-i destar: 56.280 akçe
---------------------------	----------------------------

1.3. Kilarcı Başı Kullarının İydiye İn’âmları ve Bahâ-i Destarlarıdır.

İN’âm-1 iydiye: 225 guruş	Bahâ-i destar: 56.040 akçe
---------------------------	----------------------------

1.4. Saray Ağası Kullarının İydiye İn’âm ve Bahâ-i Destarlarıdır.

İN’âm-1 iydiye: 150 guruş	Bahâ-i destar: 56.040 akçe	Galata ağası kullarının iydiye in’âmı: 75 guruş
Paşa Sarayı ağası kullarına iydiye: 75 guruş	Edirne Sarayı ağası kullarına iydiye: 75 guruş	Bimarhane ağası kullarına iydiye: 52,5 guruş
Saray kethüdası İbrahim Ağa kullarına bahâ-i kaftan ve münakkaş: 14.600 akçe		

Yekûn: 465.930

Ali Ağa: 10.200	Mehmed Ağa: 10.200	Mustafa Ağa: 10.200
-----------------	--------------------	---------------------

³ Para işlerini yönetmek üzere kurulmuş olan müesseselerden birinin adı. Osmanlı Devleti’nin kuruluş devrelerinde para işleri “beytülmal” denilen ve “defterdar” adı verilen bir memurun idaresinde iken, sonraları teşkil olunan yeni idarelere göre çeşitli adlar verilmiştir. Hazine-i Âmire, devlet kasası yerinde de kullanılırdı.

⁴ Yeniçeri teşkilatında baltacılar sınıfı.

⁵ Sarık.

İsmail Ağa: 10.200	Gazanfer Ağa: 10.200	İbrahim Ağa: 10.200
Ali Ağa: 10.200	Mehmed Ağa: 10.200	Mehmed Ağa: 10.200
Abdurrahman Ağa: 10.200	Mehmed Ağa: 10.200	İbrahim Ağa: 10.200
İsmail Ağa: 10.200	Hüseyin Ağa: 9.340	Cafer Ağa: 8.170
Mahmud Ağa: 8.170	Abdullah Ağa: 8.170	Süleyman Ağa: 8.170
Hüseyin ağa: 8.170	Hasan Ağa: 8.170	Musa Ağa: 8.170
Abdullah Ağa: 8.170	Mehmed Ağa: 8.170	Mustafa Ağa: 8.170
Hüseyin Ağa: 8.170	Bimarhane ağası Mehmed Ağa: 10.200	Süleyman Ağa: 8.170
İsmail Ağa: 8170	Ahmed Ağa: 8.170	Süleyman Ağa: 8.170

Yekûn: 289.290

Yirmi beş nefer Bâbü's-Sa'âde ağavâtı neferâtı kullarının ıydiye in'âmları: 1225 guruş
Dârü'ş-Şifâda olan ağavât kullarının ıydiye in'âmları: 112,5 guruş
Otuz bir nefer Bâbü's-sa'âde ağavâtı neferâtı kullarının bahâ-i destârları: 20.150 akçe
Hazine-i âmireleri hizmetinde olan yedi nefer Bâbü's-sa'âde ağaları kullarının teberdârlar bölük başıları kullarının: 339 guruş

Yekûn: 1.848 guruş

Cem'an yekûn: 940.020 akçe

2. Belge 2-TS. MA. d, D.10457.0107.00.

H 1084/M 1673-1674 yılında padişahın kendisi için dikilen eşyayı belirtir.

Tablo 2'de Şevval 1673-1674 yılında padişahın kendisi için dikilen dört kontuş, on üç kutni, klabdan ve boğası kaftan, elli iki kutni entar ile zibun, bir şal kürkkaşı, dört seccade, altı yağmurluk, altı torba, bir aylık kellepuş, iki yüz yastığı, dört tane yüz yastığı,

dört tane yumuşak yastık, dört kebir şilte, kadifesiyle şiltesiyle bir iskemle, iki kat güvez daryiden dört pabuç torbası, üçer ak darayiden iki boça, iki seccade, beş çift çizme yirmi iki sünger, şiltesi ve kutni astarı, dest-mal, kalçın çukası, darayiden biri beyaz biri kırmızı boğça dikildi.

Dört kontuş ⁶ dikildi. Bedeli 360	On üç kutni ⁷ ve klabdan ve bogasi kaftan dikildi. Bedeli 5.200	Elli iki kutni entari ma'a zıibun ⁸ dikildi. Bedeli 10.400	Bir şal kürkkaşı < > dikildi. Bedeli 300	Dört seccade dikildi. Bedeli 400
Bir yağmurluk dikildi. Bedeli 400	Dahi altı yağmurluk dikildi. Bedeli 1200	Altı torba dikildi. Bedeli 2.400	Bir aylık kelle-püş ⁹ dikildi. Bedeli 650	İki yüz yasadığı dikildi. Bedeli 650
Dört dane yumuşak yastık dikildi. Bedeli 750	Dört kebir şilte dikildi, fi 1.450. Bedeli 5.800	Kadifesiyle şiltesiyle bir iskemle dikildi. Bedeli 860	İki kat güvez ¹⁰ dârâyîden ¹¹ dört babuç torbası dikildi. Bedeli 800	Üçer ak dârâyîden iki boça dikildi. Bedeli 660
İki seccade şiltesi ve kutni ¹² astarı Bedeli 1200	İki yüz yirmi dest-mâl ¹³ dikildi. Bedeli 400	Beş çift çizme kalçın çukasıyla ¹⁴ dikildi, harcı Bedeli 750	Yirmi iki sünger dikildi. Bedeli 110	İkikebir dârâyîden biri beyaz biri Kırmızı boğça dikildi. Bedeli 1.100
Dört kürk kaşı dikildi. Bedeli 1.400	On dört entari dikildi. Bedeli 2.800	Bir çeharşef dikildi. Bedeli 50	İki dârâyî beyaz atlası Bedeli 480	

2.1. Harem-i Şerif için Dikilen Eşyayı Belirtir.

⁶ Konduş, kontuş: Başörtüsü, ferace, en üste giyilen elbise, kollu yelek.

⁷ Pamuklu dokumalara verilen isim. Mine Esiner Özen, Türkçede Kumaş Adları, *Tarih Dergisi*, 1982, sayı: 33; s. 324.

⁸ Kısa pamuklu mintan. <https://lugat.osmanlica.online/>

⁹ Bir çeşit baş örtüsü.

¹⁰ Mora çalan koyu kırmızı renk.

¹¹ Derâyî, dârâyî: Memleketimize İran'dan ithal edilen, çeşitli renkler üzerine kalın bir eski kumaşın adı. Şam'da dokunan benzerlerine "Şam dârâyîsi", diğer bir nevine de "pülâdî dârâyî" denir. Gümüş ve altın sırma tellerle dokunmuş bir cins ipekli kumaş.

¹² Kutni: Pamuklu dokumalara verilen isim. Ayrıca atlas ile kemha arasında, bir yüzü ipekli, diğeri pamuklu bir kumaş da kutnu (kutni) adını taşır.

¹³ El ve yüz silecek mendil.

¹⁴ Yünden sıkı olarak dokunmuş dayanıklı ve havlı bir kumaş. Bilhassa erkek giyiminde kullanılırdı. Bunu dokuyanlara çulha denirdi. En meşhurları Üsküp ve Selanik'te dokunurdu. Kırmızıları çok makbuldü. Ateş alı, gayet parlak eski bir Venedik çuhası da memleketimizde (ıskarlat) adı ile meşhur olmuştur. Mine Esiner Özen, Türkçede Kumaş Adları, *Tarih Dergisi*, 1982, sayı: 33; s. 291-340.

Tablo 3'te dört kürk kaşı, on dört entar, çeharşef, iki darayı beyaz atlas dikildi.

Dört kürk kaşı dikildi. Bedeli 1.400	On dört entari dikildi. Bedeli 2.800	Bir çeharşef dikildi. Bedeli 50	İki dârâyî beyaz atlası Bedeli 480
---	---	------------------------------------	---------------------------------------

2.2. 1673-1674 yılında Virgü için Dikilen Eşyayı Açıklar.

Tablo 4'te kırk akçe kesesi, üç hasır ezrağı, on alacadan on beş bohça, zıbın entari, mektup kisesi ve saat kisesi, defter deste mezbur bağı, baltacı ağalara sekiz kontuş, sekiz şalvar, entariye, zıbına, mintana ve sair şeylere masraf olunan tam olarak belirtilmiştir.

Kırk akçe kesesi dikildi. Bedeli 680	Üç hasır ezrağı ¹⁵ dikildi. Bedel 150	On alacadan on beş bohça dikildi. Bedel 1.950	Zıbun çetari ¹⁶ dikildi. Bedel 80
Mektûb kizesi ve saat kisesi dikildi. Bedel 500	Defter deste mezbûr bağı Bedel 180	Baltacı ağalara sekiz kontuş fi 400 Bedel 3.200	Sekiz kontuş dikildi. Bedel 640

Cem'an yekûn mecmû'u

50.550 akçe

7.000 akçe

+-----

57.550 yekûn akçe

3. Belge 3-TS. MA. d, D.10457.0163.00.

H 1084/M 1673-1674 yılında padişaha verilen eşyalar belirtilir.

Tablo 5'te padişaha şal kuşak, kaputluk kırmızı prangon, beyaz keremsud, kahve makreme, derzibaşı eliyle kırmızı saye, yakı kâğıdı, yakı kutusuna kırmızı kadife, şerbeti dülbend verildi. Harem-i Hümayun için, büyük boy mai Hint atlası, beyaz kitresiz atlas, kırmızı londrine, seccade için telli Acem kadifesi, bu seccadeye telli Frengi kadife, beyaz şal, sepetler siyah düz kadife, Mısır ezrağı, virgü için dolamalık ve çakşırlık londrin verildi.

¹⁵ Gök renkli, mavi. <https://lugat.osmanlica.online/>

¹⁶ Bir ipek ve üç pamuk ipliğinden yol yol dokunan makbul bir kumaş çeşidi. <https://lugat.osmanlica.online/>

Sa'âdetlü hünkâr için Şal kuşak verildi. 5 aded, fi 8,5=42,5 guruş	Sa'âdetlü hünkâr için kaputluk kırmızı prangon 6 zirâ', fi 6,5=39	Sa'âdetlü hünkâr için beyaz keremsud verildi. 1 aded 10 guruş	Sa'âdetlü hünkâr için kahve makrama verildi. 1 çift 40 guruş
Sa'âdetlü hünkâr için derzibaşı yediyle kırmızı sâye verildi. 1 zirâ'6 guruş	Sa'âdetlü hünkâr için yakı kâğıdı verildi. 80 deste 5 guruş	Sa'âdetlü hünkâr için yakı kutusuna kırmızı kadife verildi. 1 zirâ 7 rub', fi 5,5=10 guruş1 (...?)	Sa'âdetlü hünkâr için şerbeti dülbend verildi. 4 aded fi 8,5= 34 guruş

3.1. Harem-i Hüymâyun için Verilendir.

Büyük boy mâi Hind atlası verildi. 1 aded 45 guruş	Beyaz kitresiz ¹⁷ atlas verildi. 16 zirâ' fi 2,5= 40 guruş	(...?) başı yediyle kırmızı londrine ¹⁸ verildi. 1 zirâ' 4 guruş
Seccâde için telli Acem kadifesi verildi. 1 top55 guruş	Mezbûr seccâdeye telli frenkî kadife 10 zirâ' fi 5,5=61,5 guruş	Beyâz şal verildi. 1 aded 25 guruş
Sepetler için siyah düz kadife verildi. 4 zirâ' 1 rub', fi 5=20 guruş	Mısır ezrağı verildi. 2 top, fi 13=26 guruş	Virgü için dolamalık ¹⁹ ve çakşırılık ²⁰ londerine verildi. 7 zirâ' fi 2 14 guruş

Cem'an yekûn : 480,5 guruş. El-bâki: 353

4. Belge 4-TS. MA. d, D.10457.0059.00.

H 1082/M 1671-1672 yılında Dârüssaâde ağalarının hak ettikleri elbise ve değerlerinin suretidir.

Nefer	Nefer	Nefer	Nefer	Nefer
1600	1600	1600	1600	1600
4400	4400	4400	4400	4400
3400	3400	3400	3400	3400
360	360	360	360	360
240	240	240	240	240
10000	10000	10000	10000	10000
Nefer	Nefer	Nefer	Nefer	Nefer
1600	1600	1600	1600	1600
4400	4400	4400	4400	4400
3400	3400	3400	3400	3400
360	360	360	360	360

¹⁷ Gevenden elde edilen, eczacılıkta, pastacılıkta, boyacılıkta, kâğıt sanayinde ve apre yapmak için dokumacılıkta kullanılan zamk, kestere.

¹⁸ Londrin, Fr. Londrin; İngiliz çuhası taklidi.

¹⁹ Elbise üstüne giyilen, önu açık üst giyeceği; eskiden özellikle yeniçeri ve bazı saray görevlilerinin, iç oğlanlarının giydikleri, belden çizgili bir kuşakla tutturulan, önu açık, kolları bol, kol ağızları daha dar, çuha, çatma veya kemhâdan bir nevi cübbe [Yeniçeriler, dolamanın ön eteklerini kaldırıp bellerindeki kuşağa sokarlardı.].

²⁰ Çuhadan yapılmış bir tür dar şalvar. Açığız, a.g.t, s. 332.

240	240	240	240	240
10000	10000	10000	10000	10000
Nefer	Nefer	Nefer	Nefer	Nefer
1600	1600	1600	3400	3400
4400	4400	4400	430	430
3400	3400	3400	400	400
360	360	360	2700	2700
240	240	240	240	240
10000	10000	10000	7170	7170
Nefer	Nefer	Nefer	Nefer	Nefer
3400	3400	3400	3400	3400
430	430	430	430	430
400	400	400	400	400
2700	2700	2700	2700	2700
240	240	240	240	240
7170	7170	7170	7170	7170
Nefer	Nefer	Nefer	Nefer	Nefer
3400	2000	2000	2000	2000
430	270	270	270	270
400	2200	2200	2200	2200
2700	240	240	240	240
240	400	400	400	400
7170	5110	5110	5110	5110
Nefer	Nefer	Nefer	Nefer	Nefer
2000	2000	2000	2000	2000
270	270	270	270	270
2200	2200	2200	2200	2200
240	240	240	240	240
400	400	400	400	400
5110	5110	5110	5110	5110
Nefer	Nefer	Nefer	Nefer	Nefer
2000	2000	2000	2000	2000
270	270	270	270	270
2200	2200	2200	2200	2200
240	240	240	240	240
400	400	400	400	400
5110	5110	5110	5110	5110

Belde-i ?

208900

69890

189010

Tahsil ?

3237

777

2460

5. Belge 5-TS. MA. d, D.09670.0016.00. Takdim Edilen Eşyanın Defteridir.

Tablo 7’de beyaz ve sarı çubuklu fermayış şal, zemini nar çiçeği armalı fermayış şal, beyaz ve al çubuklu marpiçi şal, yeşil ve güvez çubuklu şal, kandilli beyaz çarşal, zemini güvez

armalı mütella taka, zemini al mütella bend-i Rûmî taka, beyaz patiste üzerine işleme mütella bend, elvan gücerat²¹ çetari, elvan gücerat gezi verildi.

Destar-ı Al Taka: 4 aded	Al ve nefli çubuklu beyazlı ve arma şukufeli ²² fermayış ²³ şal 1 aded	Zemini beyaz armalı fermayış şal 1 aded	Diğer zemini beyaz arma şukufeli fermayış şal 1 aded
Beyaz ve sarı çubuklu fermayış şal 1 aded	Zemini nar çiçeği armalı fermayış şal 1 aded	Beyaz ve al çubuklu mârpîçi ²⁴ şal 1 aded	Yeşil ve güvez çubuklu mârpîçi şal 2 aded
Kandilli beyaz çarşal ²⁵ 1 aded	Ortası sırma beyaz çarşal 1 aded	Kanarya çarşal 1 aded	Nar çiçeği sade şal 1 aded
Sarı sade Şal 1 aded	Zemini güvez armalı mütellâ taka 1 aded	Zemini al mütellâ bend-i Rûmî taka 1 aded	Sarı ve penbe çubuklu mütellâ ²⁶ beldar-ı ²⁷ âl taka 1 aded
Nar çiçeği ve güvez çubuklu armalı mütellâ taka 1 aded	Kim[yo]ni ve güvez çubuklu mütellâ taka 1 aded	Fısdıki mütellâ bend-i Rumi taka sene 1	Zemini beyaz mütellâ beldar taka 1 aded
Zemini beyaz karanfili mütellâ taka 1 aded	Penbe ve beyaz çubuklu mütellâ taka 1 aded	Zemini beyaz mütellâ bend-i Rumi taka 1 aded	Zemini beyaz mütellâ hezâr-<tüte> taka ²⁸ 1 aded
Zemini beyaz diğer hezâr-tüte mütellâ taka sene 2	Beyaz patiste üzerine işleme mütellâ bend Top: 5 aded	Elvan gücerat ²⁹ çetari Top: 5 aded	Elvan gücerat gezi Top: 5 aded

Aded-i Mâverdi parça: 1 aded

(...?) 12 aded

6-Belge 6-TS. MA. d, D.10457.0071.00. Tablo 8

²¹ Hindistan'ın Bengal, Gücerat ve Benares şehirlerine has kumaşlar (Açıkgöz-Ünyay, 2018a, 1681-1686).

²² Çiçek motifli.

²³ Hindistan'da çubuklu kumaşına verilen ad. Mine Esiner Özen, Türkçede Kumaş Adları, *Tarih Dergisi*, 1982, sayı: 33; s. 314.

²⁴ Kıvrımlı, bükümlü.

²⁵ Dört arşın boyunda kadınların omzuna attığı elbise. Açıkgöz-Ünyay, Fatma, (2012). XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Hediye ve Hediyeleşme (Padişahlara Sunulan ve Padişahların Verdiği Hediyeler Üzerine Bir Araştırma), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 331.

²⁶ Tılâlanmış, eritilmiş altınla yaldızlanmış, yaldızlı. Açıkgöz-Ünyay, a.g.t, 341.

²⁷ Beli tutan kuşak.

²⁸ Bir nevi sevâyi kumaş topu.

²⁹ Hindistan'ın Bengal, Gücerat ve Benares şehirlerine has kumaşlar.

H 1081/M 1670-1671 yıllarında kilerli çalışanlarının hak ettikleri elbise ve değerleri suretidir.

Tablo 8’de 1671-1672 yıllarında kilerli çalışanlarının hak ettikleri elbise ve değerleri tek tek isimleri belirtilerek verilmiştir.

Kethüda³⁰ 86.440 akçe 14.440 akçe 163 guruş

Süleyman Mum başı 10.200	Osman Şakird-i Peşkir 10.200	Mustafa Gulam-ı miftah 10.200	Abdülnafî 10.200	Mustafa 10.200
Mehmed 10 aded 111 guruş	İbrahim Berber 10.200	Mehmed 9.140 50 aded 101 guruş	Abdurrahman 7570 10 aded 84 guruş	Mehmed Helva-i 7.170 60 adad 79 guruş
Yusuf Çukadar 7.170	Abdülkerim 6940 10 aded 77guruş	Mehmed Şehrî 6.940	Ahmed 6.240 30 aded 69guruş	Abdurrahman 6.240
Hüseyin Halife 6.110 80 aded 67 guruş	Ahmed-i Sivas 5.710 40 aded 63 guruş	Halil-i Mihalic 5.710	İsmail Halife 5.510 0 aded 61 guruş	Mehmed Abdullah 5.510
Ali Hafız 4.510 10 aded 50 guruş	Mustafa-yı Bosna 4.510	Mustafa-yı Üsküdarî 4.510	Mustafa-yı Üsküdarî 4.510	Mustafa-yı Üsküdarî 4.510 Mustafa-yı Üsküdarî
Süleyman Abdullah 4.510	Veli-yi Niğed 4.510	Süleyman Abdullah 4.510	Mehmed Şehri 4.510	İsmail Abdullah 4.510
Ahmed-i Gürcü 4.410	Mehmed Helva-i 4.410	Yusuf Abdullah 4.410	Mehmed-i Sinab 4.410	Mustafa-yı Bosna 4.410
Hasan Abdullah 4.410	Mahmud-ı Küçük 4.410	Hüseyin-i Sofya 4.410	Mehmed Çukadar 4.410	Ali-yi Çorlu 4.410
Ali Şatır 4.410	Ahmed-i Akşehir 4.410	Ahmed-i Çerkeş 4.410	Hüseyin Cündî 4.410	İbrahim Şehri 4.410
Ömer-i Erzurum 4.410	Ahmed-i Tokat 4.410	Süleyman-I Üsküdar 4.410	Abbas Cündî 4.410	Şahin Cündî 4.410
Ali-yi Cezari 4410	Ali-yi Beypazarî 4.410	Mehmed Beyzâde 4.410	Musa Müezzîn 4.410	İbrahim-i Gürcü 4.410
Ali-yi Gürcü 4.410	Mustafa Abdullah 4.410	Abdullah Cündî 4.410	Ahmed Cündî 4.410	Mustafa Cündî 4.410
Ahmed-i Tire 4.410	Mustafa Abdullah 4.410	Abdullah Hasan 4.410	Süleyman Cündî 4410	Ahmed-i Bosna 4.410

³⁰ Osmanlılarda sadrazamın yardımcısı, devletin iç işlerine bakan kimse. Yeniçeri ağasının yardımcısı durumunda olan yeniçeri zabiti.

Mustafa-yı Boğazhisar 4.410	Ahmed-i Bosna 4.410	Hasan Cündî 4.410	Mustafa Abdullah 4.410	Mehmed-i Bosna 4.410
Ahmed Cündî 4.410	Ahmed Bosna 4.410	Kenan Abdullah 4.410	İbrahim-i Yanbolu 4.410	Yusuf Abdullah 4.410
Ahmed Abdullah 4.410	Ali-yi Kızılhisar 4.410	Ahmed-i Bosna 4410	Mustafa-yı Klis 4.410	Hasan-ı Erzurum 4.410

Yekûn: 493.920

Be-hesâb-ı guruş, fi 90= 5.488

7-Belge 7-TS. MA. d, D.10457.0101.00. Tablo 9

H 1082/M 1670-1671 yıllarında hazinede görevli kişilerin hak ettikleri kaftan ve değerlerini açıklar.

Tablo 9'da 1671-1672 yıllarında hazinede görevli kişilerin hak ettikleri kaftan ve değerleri görevli kişilerin isimleri tek tek yazarak belirtilmiştir.

Kethüda 86.640 akçe 14.640 akçe 163 guruş

Maksud Gügümbaşı 10.200	Mehmed Gulam-ı miftah 10.200	Mustafa Narenci 10.200	Mahmud Gulâm-ı peşkir 10.200	Musa Sazendebaşı 102.00 M.
Mehmed Şakird-i gügüm 10.200	Mehmed Serbazi 10.200	Ahmed Gulam-ı ibrik 10.200	Hüseyin Şakird-i peşkir 10200	Mustafa Bülbülcü 10.200
Mehmed Derzibaşı 10.200	Mustafa Tablci 10.200 M.	Mustafa Ağa Cüce 3.370 37.5 guruş	Osman Ağa Cüce 3.370 M.	Mustafa Başcüce 5.600 62 guruş M.
Ömer-i küçük 10.200	Ahmed Cüce 3.370M.	İbrahim-i fil 10.200M.	Mehmed-i şehri 10.200M	Mehmed-i Bursa 10.200M
Cafer-i Kürkçü 9.800	Abdurrahman Cüce 3.370M.	Baş Dilsiz 5.600 M.	AhmedDefteri 10.200	İbrahim-i şehri 10.200
Mustafa-yı küçük 10.200M.	İsmailCüce 3.370M.	MehmedAğa dilsiz 3.370	Abdurrahman Berber10.000	Gergedan Dilsiz3.370M.
Mehmed Derzi9.800	Receb-i küçük 8.63096 guruş	Hasan-ı küçük 8.630M.	AbazaDilsiz 3370M.	Mehmed Derviş8.630
Mehmed-i Çerkes 8.630	Mehmed Kılıncî Çukadar8.630	AnberDilsiz 3.370M.	Hüseyin Halife8.630	Hüseyin-i Gürce 7.570
Abdullah-ı küçük	Mehmed-i	Mahmud-ı	Süleyman	Hüseyin Saruca

Müteveffâ 6.940 6.940	Bosna6.940	Bosna6.940 M.	Sarı6.940	5.84065 guruş
NasuhPehlivan 5.840	RecepBerber 5.840	AhmedHalife 5.840	Abdülkadir 5.840M.	Muslu-yı Bosna5.340M.
Ali Hafız 5.340M.	Mehmed Derviş 5.310	Mustafa-yı Bosna 5.310	Halil-ı şehri 5.310	Ali Çukadar 5.310
Hüseyin Müezzîn 5.310M.	Ömer Cüce 3.370M.	Yusuf-ı Kara 5.310	Mehmed-i Küçük 5.310	HüseyinEmir 5.310 Üsküdar'da 55,5 guruş
İbrahim Dilsiz 3.370 M.	Zeyrek Cüce 3.370	Mustafa Cündî 5.010	Mehmed Çerkes 5.010 M.	Abdurrahman-ı Edirne 5.010
Hüseyin Abaza 5.010	Mehmed Bâzî 5.010	Receb Cündi 5.010	Ahmed-i Bosna 5.010	Ömer-I Küçük 5.010 M.
Ahmed Cündî 5.010	İsmail Çukadar 5.010	Osman Dilsiz 3.370 M.	Şahin-i Harem 5.010 müteveffâ	Ahmed-i Gürcü 5.010
Ömer Cündî 5.010	Mehmed Abaza 5.010 M.	Seyyid Mehmed 5.010 M.	Mehmed-i Tavîl 5.010 M.	Ali-yi Küçük 5.010 M.
Ali-yi Helvâî 5.010 M.	Ali Balcı 5.010	Halil Ağa Cüce 3.370	Mustafa Cüce 3.370 M.	Mehmed-i Bosna 5.010 M.
İbrahim-i Helvâî 5.010	Muhammad-I Akşehri 5.010	Hacı İbrahim 5.010 M.	Ahmed-i Galata 5.010 M.	Mehmed-i Şehri 5.010
Mehmed Çukadar 5.010	Osman Cüce 3.370 M.	Mustafa Müezzîn-i Rum 5.010 M.	Bayram Cündî 5.010	Şaban-ı Galata 50.10 M.
Mehmed Defteri 5.010 M.	Recebi Küçük 5.010 M.	Hüseyin Çukadar 5.010	Salih Cündî 5.010	Mehmed Şatır 5.010
Mustafa Müezzîn 5.010	Mustafa Beyzâde 5.010	Mehmed Ağa 5.010	Yusuf-ı Helvâî 5.010	Mustafa-yı Çerkes 5.010

Ahmed-i Erzurum 5.010	Mehmed Bâzî 5.010	Muslu Bâzî 5.010 M.	Ali Bâzî 5.010	Ahmed Ceyşî 5.010
Osman-ı Gürcü 5.010	Osman Çukadar 5.010	Murtaza Cüнди 5.010	İbrahim Gürcü-yi Harem 5.010	Mehmed Cüнди 5.010

Yekûn

794.610 akçe

531.550 akçe teslim der-Edirne

263.060 akçe

Be-hesâb-ı gurus fi 90=5.906 gurus

El-bâki: 2.893 gurus

Sonuç

Bütün dünyada insanların yaşadıkları çevre, inançları vb. sebepler doğrultusunda, bedeninin bir kısmını veya tamamını örtme ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu örtünme ihtiyacı hemen her toplumda en azından “edep yerlerinin gizlenmesi” şeklinde olmuştur. İnsanın temel ihtiyaçlarından biri olan giyim, çoğu zaman toplumun kültürel yapısının etkisiyle temel ihtiyaç olmanın ötesinde anlamlar kazanmıştır. Tabii olarak insanlar bu örtünme zorunluluğunu daha da geliştirerek zevk hâline getirmiş, her toplum kendi kültürüne ve medeniyetine uygun hâle getirmeye çalışmıştır.

Osmanlı padişah ve bürokratlarının elbiseleri genellikle zengin ve gösterişliydi. Elbiseler genellikle ipek, kadife ve satenden yapılmıştı. Elbiselerde altın ve gümüş ipliklerle yapılan işlemler ve süslemeler bulunurdu. Padişahların tahta çıktıklarında giydikleri cülus elbiseleri en değerli ve gösterişli olanlardı. Bu elbiselerde kullanılan kumaşlar ve işlemler çok değerli ve pahalı malzemelerden yapılırdı. Padişahlar ve bürokratlar, özel eşyalarında da lüks ve zenginlik arayışı içindeydiler. Özellikle değerli taşlarla süslenen pırlanta ve yakut gibi mücevherler, altın ve gümüş eşyalar, değerli tütsüler, değerli ahşap ve maden işlemeli eşyalar kullanılırdı. Bu eşyaların değeri genellikle malzeme kalitesi, el işçiliği ve zamanın moda trendleriyle ilişkilidir. Bu eşyalar elbette dönemin sosyal statüsünü ve zenginlik düzeyini yansıtan eşyalar olduğu için değerleri oldukça yüksektir.

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, Topkapı Sarayı Müzesi Arşiv Defterleri bölümündeki altı adet belge incelenmiştir. Padişahın kendisi için dikilen dört kontuş, on üç kutni, klabdan ve boğası kaftan, elli iki kutni entar ile zıibun, bir şal kürkkaşı, dört seccade, altı yağmurluk, altı torba, bir aylık kellepuş, iki yüz yastığı, dört tane yüz yastığı, dört tane yumuşak yastık, dört kebir şilte, kadifesiyle şiltesiyle bir iskemle, iki kat güvez daryiden dört pabuç torbası, üçer ak darayiden iki boça, iki seccade, beş çift çizme yirmi iki sünger, şiltesi ve kutni astarı, dest-mal, kalçın çukası, darayiden biri beyaz biri kırmızı boğça dikildi; Bâbüssaâde ağaları ve orada çalışanların hak ettikleri bayramlık ihsanlar, elbiselerin değeri, sarık değerleri, hazine de çalışan ağaların ve bölükbaşı, kapu ağası, has odabaşı, hazinedarbaşı, kilercibaşı, daray ağası, Galata ağası, Edirne Sarayı ağası, Bimarhane ağası, saray kethüdası İbrahim Ağa, Bâbüssaâde'de çalışan yirmi beş kişinin bayramlık ihsanları, Dârüşşifâ çalışan otuz beş kişinin sarıklarının değerleri, hazine-i Âmire çalışanlarında yedi kişinin ve teberdar bölükbaşılının destarlının değerleri; Harem-i Şerif için dikilen eşyalar; padişaha verilen eşyalar; Dârüssaâde ağalarının hak ettikleri elbise ve değerleri; kilerli çalışanlarının hak ettikleri elbise ve değerleri suretidir. Değerlendirdiğimiz altı arşiv belgesi, 1670-1674 tarihli defterdir. Dolayısıyla altı tanesi de IV. Mehmet (1648-1687) dönemine aittir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun zengin tarihî mirası, kültürel mirası, el işçiliği teknikleri ve lüks kumaşları tarzı olarak, dünya tarihinin en önemli kültür miraslarından biridir. Anıtsal elbiseler, nobran şalvar, cübbeler, özel aksesuarları ve dekorasyonları, tarihî ve kültürel önemleri ve ekonomik değerleriyle, bugüne kadar hayranlık uyandırmaya devam ediyorlar. Bu değerli eserler, değerlerine ve önemine tekabül eden titizlik ve ciddiyetle korunmalıdır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

- TS. MA. d, D.10457.0019.00
TS. MA. d, D.10457.0107.00.
TS. MA. d, D.10457.0163.00.
TS. MA. d, D.10457.0071.00.
TS. MA. d, D.10457.0059.00.
TS. MA. d, D.10457.0101.00.

Kitap ve Makaleler

- Açıkgöz-Ünyay, “Fatma Osmanlılar ile Hindistan Sultanlıkları Arasındaki Diplomatik İlişkiler ve Hediyeleşme (XV.-XVII. Yüzyıllar)”, *Ulakbilge*, Cilt 6, Sayı 31, Volume 6, Issue 31, (2018), 287-300.
- Açıkgöz-Ünyay, Fatma. *XVII. Yüzyılda Osmanlı Devleti’nde Hediye ve Hediyeleşme (Padişahlara Sunulan ve Padişahların Verdiği Hediyeler Üzerine Bir Araştırma)*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2012.
- Altay, Fikret. *Kaftanlar Topkapı Sarayı Müzesi: 3*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1979.
- Altındağ, Ülkü. “Dârüssaâde”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 9/1-3, İstanbul: TDV Yayınları, 1994.
- Bilgin, Arif. “Harc-ı Hâssa Emîni”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. EK-1/535-536, İstanbul: TDV Yayınları, 2016.
- Çalık, Sıddık. *1108 Numaralı Harc-ı Hassa Defteri’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1993.
- Eyice, Semavi. “Bâbüssaâde”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 4/408-409, İstanbul: TDV Yayınları, 1991.
- Gök, İlhan. *Atatürk Kitaplığı M.C. O.71 Numaralı 909-933/1503-1527 Tarihli İn’âmât Defteri (Transkripsiyon-Değerlendirme)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul: 2014.
- Karaca, Filiz. “İN’âm”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 22/259-260, İstanbul: TDV Yayınları, 2000.
- Ok, Meltem. “Tasarım ve Süsleme Ögeleriyle Topkapı Sarayı Padişah Kaftanları”, *Akdeniz Sanat Dergisi*, Cilt 8, Sayı 16 (2015), 70-85.
- Özen, Mine Esiner. “Türkçede Kumaş Adları”, *Tarih Dergisi*, 33/3 (1980), 31.
- Sahillioğlu, Halil. “Ceyb-i Hümayun”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 7/465-467, İstanbul: TDV Yayınları, 1993.
- Şemsettin Sami. *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul: İkdâm Matbaası, 1317.

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

kalemname

Kırıkkale University The Journal of Faculty of Islamic Sciences